

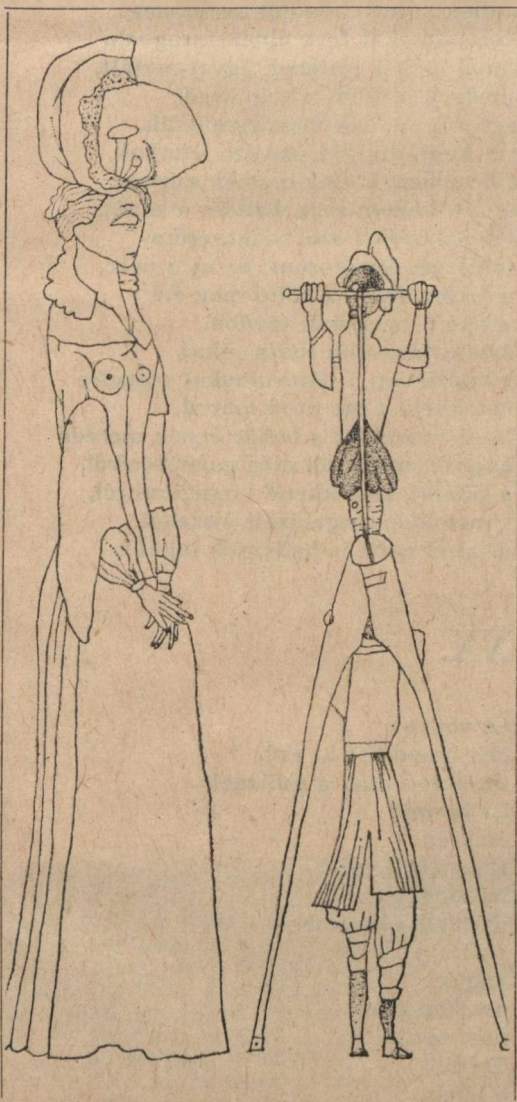
Jánosy István

A gyöngeségben van erőd

Most mert csigolyád eltörött,
s hordod teknőchéj gipszedet,
s öltöztetni kell mint játékbabát,
— így még sosem szerettelek.
A gyöngeségben van erőd.

Pihétlen fiókat madáranyák —
úgy gondozlak. Szárnyas idóm veled
úszik. S föllobbannak emlékeink,
ahogy az őszi levelek...
Nézd, sárgába, lilába lánognak a fák.

S ahogy a sárga lomb pereg,
pereg időnk. S ez őszi nyár
szívfajdítón szép lángba gyűjt
minden virágot — ezért csapodár.
... Nézd, virággá szépültek az emberek!



A Színész halála

Bolond Othello — másnak ez egy szerep.
Utána vígan megy vacsorázni, vagy
ad hoc szerelme ágyba várja,
s gyermeki álmot ivor karokban.

Nekem, midőn a függöny alázuhant,
kezdődik újból a cudarabb szerep:
most nem színészekkel tusázom,
démonaimmal ezüst lidércben.

Jágó, Othello: mind vagyok önmagam,
Desdemonám is bennem imádkozik;
végső magamban ő vagyok tán:
gyermeki, téveteg együgyűség.

Habkönnyű sárkány: tánccal az égbe húz;
vulkáni láva: súllyal a földbe von.
Néző, ne nézz, úgysem segíthetsz!
Vesd meg a lanyha rutint helyettem!

Karácsondi Imre

Tánc

csak a test
csak a tánc

zene suhogás
dübörgés
dobás
lobogás

csak az ütem
csak a tánc
surranás
moccanás
tipegés
rángás
topogás

semmi semmi semmi
csak a tánc
csak a tánc

lüktetés
hentergés
lebegés

dob dob már csak
a dob

dündete
dündete
dündete
dün

dündete
dündete
dündete
dün



Testünk története

koppan	siklik
dobban	fekszik
lépted	tested
toppan	izzik
esörren	hódol
pörren	bókol
tested	szájam
röppen	csókol
libben	+++
reppen	sötét
szoknyád	sötét
libben	ringat
	a
	lét

Papp Lajos

Riportok

I.

A gyantaszagú ítélet
gerendáira
fejjel lefelé
fölszögezék

Kínok nyálzó görcei közt
vérbeporult szemével
közvetlen-közérlől
látott egy bogarat

Míg élt sosem volt ily közel a földhöz

Mosolygott
halálában

XIII.

MÁST TANULOK; kabátujjamba
zsineget rejtettem, meghúzom,
égnek áll hajam, három nyulat,
két galambot bújtattam el
buggyos-bő nadrágom szárába,
adott pillanatban jobb fülemből
vízugar szökken elő, ez
biztos siker, felbuktatnak,
hasra vágódom nyomban, betört
orrom vérzik, fenékebe rugdosnak,
nyakon öntenek hideggel-meleggel,
kicsiny játékhegedűm pozdorjává
török, ezen jókat kacag
a publikum, a verset félretettem,
minek írnak, megvetem magamban
a költőt, jó okom van rá,
mindig éhes volt, sovány; mondják,
jó húshan vagyok, ő meg
élhetetlen volt mindig, mire
vihette volna egytányérnyi
szárazbab-hecsületével,
maholnap telket is veszek,
ő csak nézett, nézett magányosan,
tudatlanok tanították olvasni-írni,
túrta, összevihogtak mögötte,
számolgatták soraihan a bő- meg
a cö-betüket, az volt a mérték,
köröskörül zümmögött a cöbö,
meg a böcö és a böböb, meg a
cöcöcö, legyek, bögölyök
cirregtek, zurogtak, sokallották
cöcögve-böbögve, vérére telepedtek,
elgyengülten bukdácsolt, levonások,
megvonások, összevíssza-vonások
macskakövein, én mást tanulok;
tanult gesztusaimat tovább adom,
egy kézmozdulatból, tenyérszíni körömből
mi vonható le, meghatározásához
nem kis idő szükséges, van-e hivatal,
kijelölni bukfenceim percentjét,
hahotám esedékes százalékait,
egy szemhunyorítás-homlokráncolás
luxusadóját, arcom fehérre meszelem,
ez már biztos siker, a verset
félrelöktem, minek toll-papír-tinta,

hogyan is vehetném komolyan a költőt,
ágálását unalom szájgörcse kísérte,
közöny üvegszemei csörögtek,
kocódtak minden mondatára,
halomba gyűltek lába előtt,
görgedező kavicsok, fűzhet-rakhat
belőlük üvegszemvárat, annyi van már;
én meg automat mosogatom-fényesítem,
dorombol kezes állapot, mégis
kicserelem nagyobbra, mindent
nagyobbra cserélek, rokont-barátot,
hivatalt-beosztást-rangot,
feleséget-titkárnyót-szeretőt,
gesztusaimat tanulják, utánozzák,
hajlongó tekintetek kísérnek,
szemöldökeim kíneveznek és leváltanak,
orrcimpám fintora korizlést teremt,
pitiző rímek, farkesóváló ritmusok
dörgölődnek-nyaldosnak, minden
arc mészfehér, biztos siker ez már,
mondom, mást tanulok; számolni
kezek, holnaptól számokat
számolok, betűim számokká
változnak át, összeadom őket,
több betű nagyobb szám, a szó
szerény jövedelem, kis gazdagság
egy egyszerű mondat, s egy
cicerói igazi vagyon már, mindennek
ára van, veszek és eladok:
a vers pedig kacat, értéktelen,
szezonzéki kiárusítások szemete,
mütyür-ráadás, balek-jutalom,
tessék, a költő kint ácsorog,
kírákatomba les, bejönni nem mer,
be sem engedném, igaz, még
valamit elemelne, menjen
isten hírével közeli halála elé
vagy az elérhetetlen halhatatlanság
után, én maradok, szél nem
háborgat, nap nem tűz fejemre,
nyugalmam mozdíthatatlan, ülök
pénzemen, le nem lökhetnek róla,
számolom, egykettőháromnégy,
pörgetem, nem tévedek, ez a
biztos iker, titka kezemben van,
feldobom-elkapom, hopplá!
ez ám a játék, érte van minden,
él-lüktet érte, s a rangos kezét,
zsebemben is kotorászhat, türöm
hajlongva, keressen-találjon,
neki tettem oda, ez az ő ára,
megfizet érte kamatostól a
lármázó demagógon mosolygok,
kítátott szájába aranyat vetek
a lehangosabb pillanatban,
elhallgat, aztán meg dicsőíteni kezd,
ismerem, összefut nyála a pénztől;
én a költőt vetem meg mégis,
élete haszontalan, pazarlás,
szavait-énekét szétszórja,
nem az én emberem, nem kellene
kifutónak sem, mondom, mást tanulok,
valaha láttam egy istent,
nagyorrút-nagyszakállút, tűz
szikrázott összeütött ökleiből,
nyilat lött, vadat ejtett,
emelte botját, esőt fakasztott
a ködből, arca bozótjából
dünnyögte, menjek ninivékbe:
próféta leszek, piszkos és büdös,
lenyel a cet kiokád, undorodnak
tőlem az oroslánok, fű hervad
fröcskölő nyálamtól, köpöm
a szitok-szót, repedezik a pofám,

a népek körülállnak, hasukat
fogják, úgy röhögnek, ágaskodom
egy rönkről, kóbor ebek lábukat
emelik pimaszul, csavargók
lekuporodnak, ott végzik szükségüket;
a költő nézett-hallgatott,
megvettem érte, gondoltam,
leselkedik, lopni remélt a jámbor,
ráhagytam, jó reklám lehet,
ez a biztos siker feltétele,
rám hivatkozik majd ő is,
ha fejem fölé tornyos tetőt emelnek,
rongyait kifestik-aranyozzák,
göbös izmaim, görcsös csontjaim
márványba örökülnek, fohász koszorúz,
hát akkor dalba foglal ez a
bamba rímkovács is, ezért aztán
szavaltam ihletetlen reggeltől
estig sok napon át, ő meg egyszer
megfordult, hazament, meghalt,
ezért mást tanulok; szememre
vetették úgyis tudatlanságomat,
dolgoztam mindig, nem locsogtam,
erő könyvekre nem maradt a napból,
lezuhanom este, másnap nem
szálltam föl az égbe, föld van
talpam alatt, bőröm érzi a rögöket,
torzok szúrását sziszegi, fű
simogatásától megkönnyebbül,
meghagyták, kezemben van a munka,
tenyerem hozzá kérgesedik,
ujjaim régóta szótlanok-nehezek,
kitartanak mégis a fáradsághoz,
vetnek, aratnak, éhségem jóllakatják,
szomjamat itallal oltják, ruhát
adnak könnyebbségül testemnek,
szerszámokat formálnak-faragnak,
fából, kőből építenek ágyat-asztalt,
jövőnek otthont, zizeg a szél,
sustorgását fák visszhangozzák,
rét küldi virágát szavára lehajlok,
fölemelem, felénk eszmék szirmai,
szólít, hallok már, hallok a zenét,
látok képeket-szobrokat, eröm
felébred, átváltozom; ez az a perc,
a biztos siker, a költő meg én
egyként megyünk tovább,
öszertartozásunk tiszta sóhaj,
hőhullásban a lábnyomokat reggelre
betakarja a hó, titok marad,
hová vezetnek? a bohóc égnek meredő
hajáról, nyulairól meg galambjairól,
a füléből kiszökkenő vízugarokról,
vonszolódó-megalázott éjszakai
útjairól ezért is hallgatok inkább.

XX.

én vagyok
Mit mondott? ki az?
sötét van csak a csillagok
Ki beszél?
csak én
Hangosabban!
szorongásom
egy felhő peremén
eladtam
vagyok
nem beszélék
nem rezdül
Tréfál?
a lélek

Szél ellen...

Donki a hétvégi ház ajtajában áll, borotvaszappan ragyog a képen, ecsetjével újabb adagot kever a kezében tartott tálkában. Nagy a készülődés, igazi bakhangulat, ami még az egyébként halvérűeket is magával ragadná. Ilyen meg közöttük nem akad: nem élne meg. A pályán iszonyúan csibésznek kell lenned az egyik pillanatban, hogy aztán a következőben a legsportszerűbb módon állítsd talpra azt, akit előzőleg szemét módon leütöttél. És amikor a bíró felé fordulsz, tekinteted egy ártatlan hároméves gyermekével vetekszik, ha kell, könnyezel és sírsz, csak hogy a pályán maradhass: a kiállításért pénzben tetés jár — itt mindent ezzel mérnek.

Óriási sebességre kapcsol a színjáték. Mindenki gyorsuló ütemben keni-feni magát, nyakkendő, inget, zakót, egyéb ruhadarabot csereberél, készül az előadásra. A hét fátalalmait — napi két edzés, tűző napon — elfújja az emelkedő hangulat: a társaság kimenőt kapott öttől kilencig.

Az edző ott téblábol a házak mögött, hülye szellemeskedés közepette adva a játékosok tudtára, hogy ő a nagylelkű, ő engedélyezte a kimenőt. Tartásáról, arcáról egyaránt leolvasható: „Na, milyen gyerek vagyok, kiengedtelek benneteket a városba, méghozzá teljesen egyedül, párosával sem kell mennetek.” Donkiék házához érve hű marad önmagához — „Nem szeretném, ha késnétek! Tudjátok, mivel jár!” —, aztán megszaporazza lépteit és elhúzza a szennyest.

— Figyeld meg, Pufi, ezt még egyszer fejbe vágom, ha nem hagy békén — morogja Don.

Pufi éppen nyakkendőjét köti a szoba túlsó sarkában, csak a végszóra figyel föl:

— Hülye vagy, nézz keresztül rajta!

— Nem mindegy? Nem ártottam se neki, se másnak, de mióta felszólaltunk a játékosértekezleten, hogy az edzőmunka nem érve kalap szart sem, azóta egyszerűen nem tud lenyelni. Könnyebb a lelkének, ha még ezt a rühes négyórás kimenőt is megkésérelheti.

— Hagyd a fenébe, Őcsi! Kimegyünk, az első krimóban bekapunk valamit, aztán „hajts”! Hol van még a kilenc óra!

Akik elkészültek, máris szállingóznak kifelé, be-bekukkantva a szomszédos házakba, hogy szimpátiájuknak vagy antipátiájuknak megfelelően odavakantsanak valamit.

A mester éppen egy csoportot szórakoztat a háza előtt. A slepp kicsavarja magából a szükséges tetszésnyilvánítást, távozáskor biztosítva az edzőt, hogy a sportszerű életmód az elkövetkező négy óra során semmiféle csorbát nem szenved.

A versenysport maga sem szimpla dolog, de az edzőtábor hangulata igazán sajátos. Kívülállóok számára, akik csak a mesterségesen felszólított, bivalyerős férfiemberek kulimunkáját, meg állandóan viccrehajló jókedvét látják, érthetetlenek is az olykori sirámok. Pedig, hogy mi s mi van a kulisszák mögött! Ugyanezek a fiúk rendszeresen, következetes kegyetlenséggel irtják egymást, hogy a pályára lépéskor lehetetlenné tegyék a másikat. Egy-egy rossz forma, vagy akár eladott labda után „jön a szöveg”: és „fenekedre varrják a cserepadot.” De a szöveg a pályán a legkegyetlenebb: „üttörő”, „kimeszeljem magam, hogy megtalálj”, „veszek neked egy szöges kesztyűt” (a jobb labdbiztonság érdekében). Vagy: „nyeles labda nem kéne?” S mindehhez még az is, hogy a legjobb formában sem lehetsz biztos, mert a csapat összeállításakor nem a teljesítmény számít. Rendre kiharadhatsz a keretből olyanok miatt, akik az edző kegyeit elnyerték. S egy idő után óhatatlanul kiborulsz.

Donki még félig habos, lassan húzálja arcán a pengét, szeme sarkából méregetve a ház előtt elhaladókat. Közben be nem áll a száj: „Mi van, zugivók?” „Elég selymes volt a nyelvetek? A fátökü főnökötök most igazán jól érezheti magát.” „Ennyi ganét egy csomóban ritkán látni.”

— Tartsd a pófád, Don, mert még megjáród!

— Jaj, rögtön tönkremegyek a félelemtől, gennyes! Csak azért nem vágok fejbe, mert nincs hypóm, hogy fertőtlenítsen a mancsom a képed után.

Az utolsók között lépnek ki a tábor kapuján. Alig beszélnek, a legelső kocsmát kutatják emlékezetükben, azt amelyiket a sok kisvárosi futás jóvoltából igencsak ismernek kívülről. Arcukon szinte egyszerre derül fel a felismerés: megvan, az akácsor végén, az udvarban!

Az ivóban alig van forgalom, néhány vendég lézeng mindössze. Az álmos csapos melázó tekintete a plafonhoz tapad, az embernek az az érzése, hogy közben egyfolytában a rácsra tölti a sört. De értheti a munkáját, mert a sör jön, s nem mellé — pontosan a kriglibe. Idomított csap lehet! S közben még a féldeciket is kitölti, hogy észre sem venni. Annymira zavarja őket a csapos égre néző kék szeme, hogy csak akkor térnek magukhoz, mikor az előtartott markában eléjük rázza az aprót: tíz fillért reklamá! annyival rövidebb. Gyorsan odanyomják a járót. Az ital vilámgyorsan tűnik el, homokként issza fel a kihajtott, fátad szervezet.

— Most pedig felhajtottunk valakit — kerekedik végre szó Pufi száján. — Mért gyászolsz, Őcsikém, három óránk még mindig van. Aranyélet, tengerpart: ébredj már föl!

— Te, Pufi, megéri?

— Mi éri meg, te ökör?

— Hát ez az egész... Ünöm. Malomban vagyok, gép vagyok.

Esküszöm, csak ezért etetnek, hogy futni tudjak, s ha megállok, nem kapok kaját. Aztán ez a társaság. Vesszek meg, én kiszállok!

— Hülye vagy! Itt ez a néhány óra, beszophatunk, csajozhatunk, erre te lelkizel. En segíték, ha lehet, de te is tudod, hogy mindenhol vannak tetű emberek — itt is.

— Én nem rólok beszélek, hanem magamról! — makacsodik Don. — Ezt a gerinctelen nyali-palizást nem csinálom tovább. Tudom, a szarnak nem lehet szemére vetni, hogy bűdös. De itt rólunk van szó, nem róluk.

— Na, nekem ebből elég, Őcsikém — tápázkodik fel helyéről sa-vanyú arccal Pufi. — Mással szeretnék most társalogni, ebben a kevé időben. Begyesebbel, barátságosabban, mint te.

Fizetnek és elindulnak. A kelemes este old valamit feszültségükön. Egy vendéglőből zenefoszalányok szűrődének ki — neonbetűk hirdetik: RÓZSAKERT KISVENDEGLŐ.

— Donikám, most te erre, én meg arra! — köszön el Pufi.

Donki marad, Pufi meg elindul ráhajtani. Nem valami nagy sikerrel. Sok helyre benéz, de ma valahogy nem megy a csalog. Ilyen az én formám — gondolja, aztán végül is elindul a Rózsakertbe, ahol a találkozást Donkival megbeszélték. Leül, iszik. Néhányszor megpillantja a táncoló párok között egy nagy mellű szökével egybenőve, Dont is. Aztán fut az idő. Fél kilenc után egyre idegesebben babrál a gyufájával: Don eltűnt s vészesen közeledik ki'enc óra. Az pedig szentírás. Először az óráját figyeli, aztán határoz: lemegy a partra. Meg kell őket találni! Szalad, végig a parton. Odafelé csendes, fűrkésző szuszogással, visszafelé már kiabálva: Don, Donki, Őcsikém! Legázol a vízmenti bokrokhoz, a töksötét partra és csaknem rájuk lép.

— Donki, gyere azonnal! — A lányhoz fordulva, elnézést kér. — Ne haragudjon, nagyon fontos, hogy időre odaérjünk!

— Ennek aztán ugathatsz — röhög föl Don. —, ez egy bűdös szót sem tud magyarul.

— Don, az istenért, gyere! Ígérhetsz neki mindent, csak gyere már!

— Nem megyek, szarok az egészre! — villan fel eszelősen Donki félrészezen villogó szeme. — Nem megyek!

De Pufi ezt már távolról hallja, mert teljes erővel fut a tábor felé. Csak később visszapillantva látja meg barátját, amint vagy hatszáz méterrel mögötte lohol: No, csakhogy megjött az eszed, sóhajt megkönnyebbülten.

Az edzőtábor kapujához közeledik, Donki jóval mögötte. A kapuból kifordulva az edzőt pillantja meg: a kapuban áll, kezében stopper, idegesen szívja a cigarettáját. Donki tudja, hogy az idegeség látszat csupán. Illetve nem az erénynek szól, hanem a bűnért, a renitensek vétkéért: el'enuk jár a stopper. Torkában egyre erősebben érzi a lehajtott italok ízét, tüccéje akadékoskodik, de egy utolsó erőfeszítéssel ráver saját lehetőségeire és elspintrel az „időmérő” mellett. Háromszáz méterrel mögötte Donki.

Hallja az óra kattanását, s az edző gúnytól kövér hangját: „Pataki, maga még beért.” Aztán, kis idő múlva ismét: „Maga meg lekésett. Erdős. Reggel jöjjön be hozzám! Vagy, tudja mit? Be se jöjjön! Oda megy, ahová akar, a ma esti szállását már maga fizeti!”

Másnap Donki nélkü! folytatódik az edzés. Említést sem tesz róla senki, legfeljebb a kizárt játékos helyére került új fiú hülye vigyora, gerinct nélkülözö szolgál'atkészsége figyelmeztet és emlékeztet, hogy a keretet átírták. A stopperóra feltette az i-re a pontot. Az öltözőbe menet egyébként elolvashatják Erdős József (Don) áthúzott neve mellett a másikat, s a végzést a táblán: „A fegyérmi tárgyalás végzése értelmében a közösség tudatos bomlasztásáért, az edzés szabotálásáért Erdős Józsefet a keretből a mai napon kizárjuk...”

A leizzadva, tikkadtan érkező Pufi szájában hirtelen összefúj a nyál és köp egyet — a tábla közepére... Tudatos bomlasztás, szabotálás! Úgy ismeri Donkit, mint a tenyerét, csaknem egyidőben kerültek a csapatba, együtt hajtottak le jó néhány szezont. Szabotálás? Hülyeség! Mikor elkezdték, eszükbe sem jutott, hogy itt harc is lesz, csak játszottak — felszabadultan és jól. Aztán megjött a kerettség. Akkor indult minden: mert a keret ugyan tizenhét főből áll, de a csapat összeállításakor, utazáskor csak tizenketten jöhetnek szóba. Pénzt viszont csak a játékosok és az utazók kapnak. Meg egyáltalán: a játék lehetőségét is. Vannak tehát, akik szükség-szerűen kiesnek. És furcsa módon sosem abból a galeriből, amelyik simulékonysága révén megnyerte az edző kegyeit. Ők persze észrevették ezt s úgy vigyáztak minden lépésükre, mint egy tervezőmérnök, mert látniva'ó volt, hogy nem elég a kifutáshoz az emberség meg a játéktudás. De mit tegyenek, ha nem születtek nyali-palinak. Elni és játszani akartak, becsülettel, azokhoz húztak, akik jól húztak, vállalkoztak a pluszra, túlóráztak, rátették arra, amit az edzésen megköveteltek. S ezért joggal vártak előnyöket a válogatáskor, meg okot arra, hogy ne menjenek bele a meggyőző-désükkel ellentétes dolgokba. Amiért a szájukat is nem egyszer ki-nyitották. No, Donkinak már megágyaztak emiatt...

Elégedett arccal nézi a köpés nyomát meg a többiek elhülő pillantását, aztán elindul a mérleg felé. A dühtől kétszeresen érzi a kánikulai hőséget. A játékosok közönyös nyugalommal ácsorognak, az edző árgus szemekké! figyel a mérleget és gondosan vezeti be statisztikájába a tételeket. Pufi tudja, hogy van rajta felesleg, leg-szívesebben előre kikérné a szertáros Manyikától a „szokásost.” Mikor fellép, megbillen alatta a mérleg, ördögi játéka kezd a skála, aztán megáll a kilencvennégy kilónál. Az edző szemöldökrántása minden jóindulatot kizár:

— Mondja, Pataki, mennyi sört iszik maga naponta?

Pufi szeme felszikkaszt, éppen jó időben érkezett neki ez a megjegyzés. Legszívesebben azonnal ütné, aztán mégis csak szóban kezd párbajozni:

— Miből gondolja, hogy iszom, mester? Mit szaglászik mindig utánam, mikor még sose volt velem gondja! Elviszem a hátamon a csapatot, derüljön ki a pályán, hogy hány kiló vagyok! A maga cingár versenylóvainak gőzölt bükkből van a kezük, mégsem találják el a kaput két lépésről se.

— Fejezze be, jó? Ami az ellenőrzést illeti, előbb-utóbb elkapjuk. Most viszont: két melegítő, gumikötél, ötkilós medicinlabda, nájlón kezelábas, kesztyű, sísapka. Aztán futás az atlétikai pályához! Négyezer méter!

— Mester — ugrik fel a vízszint Pufi fejében —, holnap meccs van, ezek után ott össze fogok esni.

— Nem érdekel a szövege, ez az én dolgom! Vagy az atlétikai pálya, vagy az öltöző. Válasszon!

Pufira hirtelen istentelen nagy nyugalom száll. Eszébe jutnak Don előző napi szavai, s széles mosollyal bölintva az edző felé, hegyes köpéssel megcélozza annak jobb lábát. Talál. Aztán elincul az öltöző felé.

Vilém Závada

Falusi asszony

Csak kopogjon büszkén facipőd,
falusi lelked mindig boldogan csúszik bele,
mikor föl kell kelned éjfélkor,
s az udvaron át az istállóba menned,
mikor a sötétben hosszan fölbödül a tehén,
láncát a vályun zörgeti,
vagy szarvát veri a falba,
mintha valamitől megriadt volna.

Csak belépsz az istállóba,
nevén hívod a barmot,
eres kezedd megsimogatod fejét anyailag,
s a békés, bölcs szemű tehén
a nehéz állatok örök komolyságával
az emberhangtól megjuházva,
köszönetül megnyalja kezedet érdes nyelvével,
és arcodba leheli forró,
lucernavirág-illatú leheletét.

Jó a szaglása a kóbor macskának is.
Panaszosan nyávog, mint a kizárt gyerek,
és amikor szemében zöld fény foszforeszkál,
mint a sűrűsből ólálkodó tigrisnek,
nem mer hozzád dörgölözni,
csak szoknyádat hízelgi meg és üdvözlőleg forog,
mintha csak érezné, hogy
nem hajtod el őt és
úgy bánsz vele, mintha ember volna.

Mit vetsz tavasszal a földbe,
hogy még a legkényesebb növények sem sínylődnék nálad,
s nem pusztulnak ki földedről?
Eddig sehosem állítottak emléket neked,
nem írtak rólad az újságokban,
de nálad a faluban,
a földön
minden
körülöttd forog.

Jánosy István fordítása

Lakos György

Hagyományos parasztlakodalom

(Részlet)

Történik: Újfalván, napjainkban, nyár végén.

A meghívottak és vendéglátók egyaránt a húszas-harmincas évekből való palóc népviseletben vannak, csak Pali, Bagyinszki, Plébános, Gyuri bá, Riporter és Gyetvai elvtárs kivétel.

I. rész

Szabóék hálószobája, Újfalván. Modern polgári lakásnak tetszik, rekamiával, szekrényssorral, toalett-tükörrel, fotellekkel, háromszögletű asztalkával. Amikor a függöny fölmeleg, Irma néni Babikát, a menyasszonyt öltözteti. Irma néni a sok szoknya láthatólag zavarja, gyakran igazgatja magát. Babika esküvői ruhája csak stílzoltan népi: testhez simuló, világoszöld bársonyruháját palóc himzés díszíti. Esküvő előtti ebédhez készülődnek.

1.

IRMA NÉNI (már nem először markolja föl a nehéz szoknyaegyveleget): Babika, te azután jól kitaláltad. Húsz éve nem volt rajtam ilyen viselet. Apósod meg a tyúkszemét fájlalja az ünnepi csizmájában, pedig egy hét óta disznóhájjal kenegeti.

BABIKA: Irma néni, maga cuki pofa ebben a ruhában!

IRMA NÉNI: Magadnak bezzeg...

BABIKA: Fölvettem volna a száz alszoknyát is. Pali megtiltotta. Én a hagyományos falusi lagzihoz ragaszkodtam, ő meg ehhez a ruhához. A Budapesti Nemzetközi Vásáron látta meg...

IRMA NÉNI: Könnyebb leszedni, mint a sok szoknyát... De neked hogyan juthatott ilyesmi az eszedbe?

BABIKA: Nagymamám falusi asszony, Olyan ízesen tud beszélni a lagzijáról!

IRMA NÉNI: Ilyet! Előszedted a régi, kényelmetlen maskarát! Persze a násznagyok és vőfélyek vannak igazán bajban. Hetek óta kutatják és tanulják a régi rigmusokat. Lesz itt olyan országos legyeveg!

BABIKA: Ez a divat. Bartók és Kodály elkezdte a zenében, azóta végigfutott a művészet minden ágában. A lakásnak is legszebb dísz a rézmoszár, a petróleumlámpa meg a rokka.

IRMA NÉNI: Meg a cseréptányér. Az én ócska tányérjaimat is mind elhurcolták a tarháló pestiek. Mégse értem, miért ment bele Pali ebbe a komédiába.

BABIKA: Megmondtam, ha elvárja, hogy otthagyjam Pestet érte, akkor hagyományos lagzit rendezzen. Vőfélyel, menyasszonytáncsal, hajnalégetéssel...

IRMA NÉNI (nevet): A kissogorod erővel elment vendéget hívogatni. Lujza néniéknél azután elvettette a rigmust:

Sok bő gatyá szálljon a násznép fejére,

Mint amennyi harmat a fű tetejére...

Sok bő gatyát mondott a sok bő áldás helyett. (Kacag)

BABIKA: Akarattal csinálta. Erről ráismerek.

IRMA NÉNI: Még nem is urad Pali, máris bolonddá tejtetted! Lehet, hogy Pesten ez a szokás. Nálunk a lány csak a holtomiglan-holtodiglan kimondása után kezdi el a táncoltatást. Bezzeg akkor visszamenőleg.

JANCSI (beront a szobába): Betoppant Lujza nénénk egy fogyókúrára fogott, koszos kakással a hóna alatt.

IRMA NÉNI: De te hogyan merészeltél betörni ide, ahova a nők is csak kopogtatással léphetnek be?!

JANCSI: Úgy szorongatja a végelgyengülésben szenvedő dögöt, mintha Philips-magnó lenne, őt kazettával.

IRMA NÉNI: Bezzeg őt fiatal korában az egészséges, vérbő kakasokért ette a penész. (Jancsihoz) De most már eleget lábatlankodtál!

JANCSI: Jó-jó, megyek. Lajkó már úgyis meghozta a hasaalját. (Utánozza a hentesbolt eladóit): Negyvenkilenc forint hatvannyolc fillér. (El)

IRMA NÉNI: Fordulj meg, kedves! Haladjunk! Még meg is kell fésüljelek.

BABIKA: Ki ez a negyvenkilenc forint hatvannyolc fillér?

IRMA NÉNI: Ő volt a legrosszabb számtanista az iskolában. Még nyolcadikban se tudta az egyszerűt. Kegyelamból engedték át, mert az anyja tanácsitkár. Most meg a boltvezető vele méreti ki a húst.

BABIKA: Úgy megtanult számolni?

IRMA NÉNI: Kutyafulét! Begyakorolta, hogy nyolcvan dekanál több húst nem szabad mérni és kiló árát kell bediktálni. Tíz-húsz fillért le is farag a kiló árából, ne látsszon ki annyira a lóláb.

BABIKA: És nem szól senki a vezetőnek?

IRMA NÉNI: Minek? Az se számol különben.

BABIKA: Szakasztott, mint Budapest. Így szünik meg a falu és főváros közötti különbség!

PALI (Be): Babika! Úgy készülsz, mint a menyasszony.

IRMA NÉNI: Még szép!

PALI: A vendégek már a csontvelőt eszik, piritóssal.

BABIKA: Akkor meg mit akarnak?

PALI: A menyasszonyra kíváncsiak, meg a sok rigmusra.



BABIKA: Ezek szerint a hagyományos lagzi nem csak engemet érdekel.

PALI: Apámat hallanád. Akkorákat jajgat, hogy szétszakad tőle a sátor. Sajog a tyúkszeme.

IRMA NÉNI: Ismerem apádat. Produkálja magát a vendégeknek. Mind itt vannak, akit meghívtatok?

PALI: Ebédre csak a közvetlen rokonságot és a legmeghittebb barátokat. Néhányan még késnek.

BABIKA: Misi és az az idősebb barátja már itt van?

PALI: Ők nem hivatalosak.

BABIKA: A legjobb barátod? Akivel együtt gyürtétek a főiskolát? Akivel egymás javára igyekeztetek lemondani rólam? Végül én téged választottalak.

PALI: Nem hívtam meg.

BABIKA: Tudom. Megfeledeztél. De én találkoztam velük és pótoltam a mulasztást.

IRMA NÉNI: Az apja is ilyen feledékeny. Felejtés nagy vesztes.

PALI: Meghívtad őket a tudtom nélkül?

BABIKA: Most már tudod.

PALI: És erről csak most szólsz?

IRMA NÉNI: Mit berzengsz? Igazán rendes gyerekek. Csodálkozom is Babika ízlésén, hogy téged választott, nem a Misit.

PALI: Ne vicceljen, keresztanyám. Én Misiéket szándékosan nem hívtam meg. Sem ebédre, sem az esküvőre, de még a vacsorára sem.

BABIKA: Ez érthetetlen. Mi történt köztetek?

PALI: Megsértettek.

IRMA NÉNI: Az a csendes, csupaszív gyerek?

PALI: Az. Már nem is olyan csendes. Cinikus és fennhéjázó.

BABIKA: Mi a csodával tudott megsérteni. Nem akart gyolcsinget és rézgombos mellényt venni...

PALI: Olyat mondott, amit önérzetes embernek nem lehet lenyelni. Ha nem ő mondja, leszűrom, mint a karácsonyi süldőt.

BABIKA: Mit mondott?

IRMA NÉNI: Nyilatkozz a feleségednek! Bár a titoktartás néha többet ér a szólásnál...

PALI: Azt mondta...

IRMA NÉNI: Nyögd már ki! Nincs az a titkos dolog, akit az idő ki nem forog. No, mit mondott?

PALI: Hogy seggnyaló vagyok.

BABIKA: A disznó! Ilyet mert mondani? Mi bátorította föl erre?

IRMA NÉNI: (Palihoz) Egy szót se szólhatott volna, ha kiköpeted vele a bölcsességfogát. Ki a régi bosszúságot elszenvedí, magát újra készíti. (Babikához): Te, kedves, meggondolhattad volna a meghívást. Meg kell az ilyet beszélni. Ti most már ketten alkottok egyet.

BABIKA: Szeretném tudni, hogy' mert Misi ilyet a szemedbe vágni? S te miért nem kértél elégtételt? Nem arra gondolok, hogy kivered a szemfogát.

IRMA NÉNI: Süldőleány koromban még ököllel vagy boxerrel intézték el az efféle dolgot a fölhevült legények. A vénasszonyok

meg azt hirdették: „Ha haragszik, harapja meg a hasát, s ha nem éri, nyújtsa ki jól a nyakát”.

PALI: Megsajnáltam. Úgyis elég baja van. Ráadásul akkor tudta meg, hogy egybekelünk, itthon házasodunk és rendhagyó lagzit tartunk.

IRMA NÉNI: Tahát szerelemfáltésból mondta? Ki mit szeret, azt félti. A féltékeny ember beteg ember, nehéz számon kérni a tetteit. Szegény uram, isten nyugosztalja, legalább húsz évet veszített az életéből emiatt.

BABIKA: (Palihoz) Féltékenységből senkinek se mondják azt, hogy „te...”.

IRMA NÉNI: No, Misiről senki se állíthatja, hogy seggnyaló. Konok, egyenes, gerinces fajta és szókimondó. De most elvetette a sulykot. Ilyenből tetszik ki, hogy igazi-e a barát.

PALI: Ó annak tartja magát. S arcátlan. Volt képe elfogadni Babika meghívását.

BABIKA: Valami előzménye mégis lehetett, ha idáig jutottatok.

PALI: Nem alkalmas az idő. A násznép csak miránk vár. Inkább azon törd a fejedet, hogyan köszörüljük ki a csorbát. Ha Bagyinszki elvtárs itt találja őket, kitör a botrány.

BABIKA: Ki az a Bagyinszki?

IRMA NÉNI: A téesz húszüzemét vezeti. Egy ravasz kappan.

BABIKA: Kappan?

IRMA NÉNI: Tübe lehet fűzni a hangját. Hét határban nem találsz nála nagyobb lókötőt. Lehúzná a tetűnek a bőrt, ha lenne, aki megvenné. De van valakije a megyénél. S akinek van valakije a megyénél, annak szabad az út.

BABIKA: És Misi ezzel a Bagyinszkival is haragban van?

PALI: Békétlen természet. Alkalmazkodás nélkül a szocializmusban sem lehet érvényesülni.

BABIKA: És az önféjű Misi lemondott az érvényesülésről. Miért haragudott meg rá Bagyinszki?

IRMA NÉNI: Annak is azt mondhatta, mint Palinak. Arra azután ráfér. Akkora a nyelve, hogy minden főember nadrágjáig elér.

PALI: Bagyinszkinak is azt mondta, de mást is.

BABIKA: Miért kell harapófogóval kiszedni belőled?

PALI: Hogy Bagyinszki egy szakmai analfabéta, aki milliós károkat okoz a téesznek és az államnak. Szerencséje, hogy a szocializmus olyan megdönthetetlen rendszer, ami az ilyen lehűtőknek a tékozlásait is kibírja. De ő harcolni fog, hogy Bagyinszki találja meg a maga kaptafáját, ne kelljen hűsmérgeztől tartania annak, aki a szövetkezet töltelékáruit eszi. Tanácsolta, ne szóljon bele szakmai dolgokba, azzal meghosszabbíthatja idejét a méltatlanul viselt pozícióban.

BABIKA: Te pedig Bagyinszki elvtárs pártjára álltál.

PALI: Senkiére nem álltam.

BABIKA: Tehát cserben hagyta Misi.

IRMA NÉNI: Nem hagyta ebadóban, csak nem állt melléje.

PALI: Honnan tudja?

IRMA NÉNI: Kitészik a farka a rókának, akár mint dugdossa.

BABIKA: (Palihoz): Mondd meg igaz lelkedre: Misinek vagy Bagyinszkinak volt-e igaza?

PALI: Bagyinszki elvtárs csakugyan nem egy lángész, viszont ő a főnök, Misi egyszerű üzemmérnök. Beosztott.

IRMA NÉNI: Mondják, Bagyinszki hús helyett mindig szalon-nát rakat a szalámiba, mert az olcsóbb. Egyszer az ellenőrök rá-jöttek a trükkre, és milliós bírságot róttak ki a téeszre. Az öcsém-től tudom, Misi előre figyelmeztette, hogy az ilyen csalásnak csakis lebukás lehet a vége.

PALI: Bagyinszki elvtárs máig azt hiszi, hogy Misi súgta be a hatóságnak. Mert ezzel még nem lett vége. Kiszállt a Népi Ellen-őrzési Bizottság, és különböző anyagi természetű visszaéléseket fe-dezett fel. Jogtalan reprezentációra és kenőpénzekre jöttek rá. Va-lami nyolcezer forintot kellett saját zsebből befizetnie a téesznek.

BABIKA: Olcsón megúsztá.

IRMA NÉNI: A velőcsont és a belsőség rendszeresen kijár a járási és megyei uraknak. Ők nem a szalonnával töltött kolbaszt eszik.

BABIKA: És te cserbenhagyta a barátodat egy csirkefogóért!

PALI: Csirkefogó? Túlzas. Az elődje is ezt csinálta, az utódja is ezt fogja csinálni. Ilyen az élet.

IRMA NÉNI: Ha kenik a kereket, akkor szalad a szekér.

BABIKA: *(Gúnyol):* Szép! Nagyon szép!

PALI: Egyoldalúan szemléled az ellentmondásokat.

BABIKA: Frázis!

PALI: De ez nem frázis, hogy én csak alig egy hónapja kerül-tem le a téeszbe Pestről, Misi meg több mint másfél éve. A viszá-lyukat csak szóbeszédből ismerem. Úgy csöppentem a dolgok kel-lős közelébe, mint Pilátus a krédóba. Én lakást akarok a téesztől, amit nem kockáztathatok semmiféle pártállással, mellőngetéssel.

IRMA NÉNI: Úgy tudom, a szolgálati lakást a szerződésben előre kikötötték a téesznel.

PALI: De nem mindegy, melyik lakást kapjuk. Három szolgálati lakás épül. Kettő felújításból, félkomfortos, és egy új összkomfortos. És nekem az újra vásik a fogam.

BABIKA: Nem is volt nagy az ára...

PALI: Nem foglalhattam állást se pró, se kontra, amikor csak hallomásból ismerem az ügyet.

BABIKA: Az ügyet lehet, de Misit nem. Őt ismerheted, mint a tenyeredet.

IRMA NÉNI: Össze ne vesszetek, gyerekek, a lagzitokon! Leg-jobb Békés vármegyében élni. „Ha nem békül, majd megkékül”.

BABIKA: Megfájdult a fejem.

IRMA NÉNI: „Lakodalom, sokadalom, nincsen akkor beteg asz-szony.”

PALI: Próbálj megérteni, Babika. Misi nekem sem apám, sem testvérem. De te nekem több vagy, mint a fejedelmi gyémánt. Úgy ragyogsz előttem, hogy belevakulok, mint éjszakai bogár a fénybe. Neked akarok én palotát, nem magamnak. Hiszen én magamban dinnycsős-nagyapám módjára a roskatag kunyhóban is elégedél-nék. Mindjárt más, ha a lakásban van az angol véce, a fürdőszo-bában állandóan hideg és meleg víz folyik, a konyhában beépített szakrény, mosogató könnyíti a munkád. Ezt adjam én oda a Misi kedvéért? Szálljak szembe azzal, aki befolyásos szösözóm lehet?

BABIKA: Mit ér a szép lakás, ha ott lépten-nyomon egy ge-rincetört, rokkant embert látok?

PALI: Gondold meg: ha Bagyinszki észreveszi Misit és Gyuri bátyámat, az könnyen a lakásunkba kerülhet.

IRMA NÉNI: Erre már én is azt mondom. Bagyinszki András nem atyaúristen, még ha atyaúristen is a keresztapja.

PALI: Ebben a szituációban Misi és Gyuri bátyám meghívása a legnagyobb provokáció.

BABIKA: Te pedig félsz kihívni a főnök haragját. Misiért? A tsz-elnök és a vezetőség az ő főnöke is. Te nem Bagyinszki-val egyez-kedtél, hanem a téesszel. Ő is csak egy alkalmazott.

IRMA NÉNI: Többször győz az okos, mint a bátor. Ebben, nem azért, mert keresztfiam, Palira szavazok.

PALI: Arra adjon jó tanácsot, keresztanyám, hogyan parírozzuk ki a végzetes csapást? Mi történjen Misivel és Gyuri bátyámmal?

BABIKA: Mi történne? Meghívtam őket. Te meg nyilvánvalóan díszes meghívót küldtél Bagyinszki elvtársadnak. Majd elvlik, me-lyikőjük tud illendő vendég gyanánt viselkedni.

PALI: Mi lesz ebből!?

IRMA NÉNI: „Majd meglátjuk.” Azt mondta a vak is. Volt már olyan, hogy két dudás is megfért egy csárdában... Palikám, írd föl egy papírra, hogy „tilos a bemenet” és tűzd ki az ajtóra! S felejts el visszajönni!

4.

SZABÓ *(váratlanul belép, nagy hangon):* Ti a borsót gömbö-lyítitek itt, a vendégek meg éhen pusztulnak. Én is alig várom az első táncot, hátha elmulasztja a tyúkszememet.

IRMA NÉNI: Már csak meg kell fészelnöm. Csinos-e a meny-asszony?

SZABÓ: Olyan vagy, Babika, mint a pénteki menyasszony. Meg-ölöm a fiamat, ha ő törölte le arcodról a mosolyt. *(Palihoz):* Mit lábatlankodsz itt, csak feltartod az asszonyokat! Előget lesztek még együtt.

PALI: Babika meghívta Misit és Gyuri bácsit ebédre.

SZABÓ: Jól tette, Misi a legjobb gyerekkori pajtásod.

PALI: Apám jól tudja...

SZABÓ: És aztán? Nagyon rendes emberek. Itt a helyük. Ahová hetven ember hivatalos, ott tíz hivatlan még elfér.

PALI: Ebből akkora balhé lesz.

SZABÓ: Hagyományos lagzihoz hozzátartozik a balhé.

BABIKA: Ennyire hagyományos lakodalomra még én se vágyom.

IRMA NÉNI: „Rosszul hegedülnek, ebül táncolunk ma...” A ke-resztfiam máris elandalodott, mint a Kelemen Mári galuskája.

5.

NAGYAPA *(be, kicsit pityókás, nagyon jókedvű):* Adjék a jó-isten, vinném a menyasszonyt.

BABIKA: Inkább vinné a sok kerékkötőt, nagyapa!

NAGYAPA: Nem addig az!

Tanuld asszony, az uradat megbecsülni,

És övele mindenakben egyesülni:

Ha kocsmába megy, hallgass,

Ha megnyúz is, ne jajgass,

Ha urad ver!

Hej, huj, ha urad ver!

NAGYAPA: Úlj tűzhelyre, guzsalyodra, forgass orsót,

Mikor urad fog forgatni pintes korsót;

Szomjúhozzál, ha iszik,

Ehen haljál, ha eszik,

Vagy lakozik!

Hej, huj, vagy lakozik!

NAGYAPA: A sült tököt, kukoricát tartsd magadnak,

Tyisza lisztből fánkot süssél az uradnak,

Cukrocskával cukrozd meg,

Apró szőlővel hintsd meg

Te uradnak!

Hej, huj, te uradnak!

NAGYAPA: Hogyha, jó férj, nyelves léssen feleséged,

Hogy ő legyen mindenekben ellenséged,

Üssed, verjed oldalát,

Verd ki neki a fogát,

Ne morogjon.

MIND *(Babika kivételével):* Hej, huj, ne morogjon! *(Általános kacagás, vidámság.)*

BABIKA: Én azután szép jövő elé nézek.

SZABÓ: Te kívántál hagyományos falusi lakodalmat, lányom!

IRMA NÉNI: Hagyományos lagziban a menyasszonynak is ha-gyományos elbánás jár. Márpedig az a módi: „Szidják a leányt, hogy a meny is tanuljon.”

BABIKA: Vidámabb nótát nem talált, nagyapa?

NAGYAPA: Mért is ne találék!

IRMA NÉNI: Ott is talál, ahol senki se vesztett el valamit.

NAGYAPA: Ha bemegeyk a bableves csárdába,

Ott mulat a krumplileves bújába.

Túrós csusza összeveri bokáját,

Mákos csusza megöleli babáját.

Krumpliscsúzpajz lipity-loty,

Kelkáposzta kapaszkodj.

Csirkepörkölt a legjobb a világon.

BABIKA: No, ez remek volt. Ezért puszi jár, nagyapa! *(Meg-csokolja az öreg két arcát.)* „Csirkepörkölt a legjobb a világon.”

NAGYAPA: Egri borból még a Durbincs sógor.

SZABÓ: Most már csakugyan hagyjátok magára a menyasszonyt! Ti pedig igekezettetek, lányok!

IRMA NÉNI: Az volt régen, amikor én még lány voltam.

SZABÓ: Gyerünk-gyerünk, kifelé! *(De az újabb vendég útjukat állja.)*

6.

BAGYINSZKI: Alkalmatlankodom, talán? *(Bejön a szobába.)* „Hogyha hívnak, fogadd el! Ha kergetnek, szaladj el!”

SZABÓ: Látom, fölkészültél a hagyományos népi lakodalomra!

BAGYINSZKI: No, nem alkalmatlankodom sokáig. Csak hát na-pamasszony árulta el, hogy itt találok a ház minden férfiát.

IRMA NÉNI: Kevés ebből az igazán férfi.

NAGYAPA: Ne csúfolkodj, mert mindjárt a gerincedre váglak.

SZABÓ: Ilyet ne igérgessen, nagyapa, mert Irma menten abba-hagyja a fészülést. *(Babikához.)* Édes lányom, bemutatom neked Ba-gyinszki urat...

BAGYINSZKI: Elvtársat.

SZABÓ: ...a Pali fiam közvetlen főnökét.

BABIKA: Örvendek.

BAGYINSZKI: Az elnök elvtárs engem bízott meg a lakáskulcs átadásával. Épp azt jöttem megbeszélni, mikor a legalkalmasabb. Hogyan szerepel a forgatókönyvben?

BABIKA: Nem film ez, hanem lakodalom.

SZABÓ: Nagyapó a főrendező. Ő még emlékszik a régi lakodal-mas szokásokra.

BAGYINSZKI *(Nagyapóhoz):* Mikor adjam át a lakáskulcsot? Hová lehetne ezt az aktust a leghatásosabban beilleszteni?

NAGYAPÓ: Sehová! Legjobb, ha mindjárt átadod. Nálunk most minden úgy megy, mint a régi lagzikban. A régi lagzikban meg mikor kaptak új lakást a fiatalok? Örültek, ha egy ócska nyikorgós ágy jutott nekik a szülők kamrájában.

BAGYINSZKI: Mégis meg kell adni annak a módját. Én most a téeszt képviselem.

SZABÓ: Ha mindenáron szerepelni akarsz, megtaláljuk „annak a módját”. Vacsorakor vagy menyasszonytánc előtt.

IRMA NÉNI: Nem kis dolog, hogy ilyen fiatalon új lakásba költöznek.

BAGYINSZKI: No, nem egészen új... De van itt még más is. (Palihoz.) Nagy megtiszteltetés ért, Palikám. Meginvitáltam Gyetvai elvtársat a nevedben, és ő elfogadta a meghívást. Vacsorára itt lesz személyesen. Bár lehet, hogy már esküvőre is...

NAGYAPÓ: Gyetvai elvtárs, a megyétől?

IRMA NÉNI: Bizony ez nagy megtiszteltetés.

BAGYINSZKI: Az egész megye az ifjú párról fog beszélni. Mert hogy Gyetvai elvtárs is megjelent a vacsorán. Már megbocsássatok: birkát vágtatok-e?

PALI: Borjút öltünk. Az állatorvos kicsinálta, hogy a téészen váratlanul lába tört egynek.

SZABÓ: A részletek nem ide tartoznak.

BAGYINSZKI: Márpedig keríteni kell egy birkát. Gyetvai elvtársnak mindene a birkapaprikás, főtt krumplival. Vacsoráig még megfól.

SZABÓ: Gyetvai elvtársnak is seggig ér a keze, mint a többinek. Azt eszik, amit föltálnak.

BAGYINSZKI: Az nem úgy van. Ha Gyetvai elvtárs jól érzi magát, az többet ér, mint az új ház. Ennyi áldozatot megér, ha Pali jó embere talál lenni.

NAGYAPÓ: Beszélnek, igénytelen, egyszerű ember. Nem iszik, nem dohányzik, kákabélú.

BAGYINSZKI: Mindenkinek van valami kedvence. Neki a birkapaprikás.

SZABÓ: (Palihoz): Kisérd, fiam, a sátorba a főnöködet. Ülted a fő helyre!

IRMA NÉNI: Bizony szűk itt a hely. Kettőnek ki kell menni, hogy egy beférjen.

BAGYINSZKI (Szabóhoz): Azt hiszem, egy koszos birkát megér a fiad jövője.

SZABÓ: Neki a mérnöki diploma a jövője!

PALI: Tessék jönni, Bagyinszki elvtárs, kihűl az ebéd!

BAGYINSZKI és PALI el.

7.

SZABÓ: Meghívja a mi kontónkra Gyetvait, hogy magának érdemeket szerezzen.

NAGYAPÓ: Jó ember az, úgy hírlík.

SZABÓ: Búvalbélelt, gyomorhajos. Elrontja a hangulatot.



BABIKA: Ki az a Gyetvai elvtárs?

IRMA NÉNI: Főember a megyénél.

SZABÓ: Együtt kezdte ezzel a Bagyinszkival a járásnál.

IRMA NÉNI: A Katolikus Legényegyletben is jól megértették egymást. Bagyinszki meg visszaél az ismerettséggel.

SZABÓ: Bándi a birkapörköltet is csak magának akarja. A téészen pénzben minden nemzetközi vásárra följár Budapestre, csak hogy birkapaprikást és pacalpörköltet ehessen a karcagi csárdában. „Hivatalos út”.

BABIKA: Van egy halvány sejtésem, hogy az új lakást se mi kapjuk meg.

IRMA NÉNI: Ha csakugyan így van, meg fog a Pali szíve hasadni.

BABIKA: Most az egyszer rászolgált. (Elsírja magát, Irma néni keblére hajtja a fejét.) Megérdemli. Megérdemeljük.

NAGYAPÓ: Ne ríjj lányom! Aki könnyen sír, könnyen felejt. Lagziban vagyunk, nem temetésen. (Táncba kezd.) Heej! „Ez az élet minket illet, nem a régi öregeket!” (Táncol és énekel.)

Azért adtam három pengőt,
Hogy a farod járjon rezgőt,
Csuhaajja!

Ha a farod nem jár rezgőt,
Add vissza a három pengőt,
Csuhaajja!

SZABÓ (Nagyapóhoz): Menjen vissza a vendégekhez. Tartsa szóval őket... Dirigálja a cigányokat!

NAGYAPÓ (Erőteltetett jökedvvel): „Húzzad, cigány, disznót adok! Ha megesszed, másat adok.” (Táncol.)

IRMA NÉNI: Menjen, nagyapó! Valakinek a vendéggel is törődni kell.

NAGYAPÓ: „Balra kelet, jobbra nyugat, Isten áldja mindnyájukat!” (Kitáncol.)

SZABÓ: Vigyázz, lányom, meg ne lássák a szemedet, hogy sírtál. Ha kimutatjuk a csalódást, „úgy járunk, mint Szemere, nem megyünk semmire”. Neked kell erősítened Palit is, nehogy fitogtassa a fájdmát.

IRMA NÉNI: Ti ketten már egyek vagytok!

BABIKA: Gyenge nő létemre, én bátorítsam az uramat?

IRMA NÉNI: A férj feje olyan, mint a luftballon, a legkisebb szél is elfújja. A nőnek kell résen lenni és a madzagnál fogva visszafogni őket.

SZABÓ: Persze, még minden megeshet. Lehet, hogy tiétek lesz az új ház. De ha nem, akkor se omlik össze a világ. Nagyobb baj, hogy Pali bedőlt ennek a jellemtelen fráternek.

BABIKA: Nem lett volna szabad.

SZABÓ: Ígérd meg, hogy nem teszel neki szemrehányást!

BABIKA: Megigérem.

SZABÓ: S, ahogy tudod, vigasztalod.

BABIKA: Megpróbálom.

IRMA NÉNI: Még pártában vagy, s máris láthatod, milyen önfeláldozás asszonynak lenni.

SZABÓ: Most már csakugyan ne húzzátok az időt! (El.)

IRMA NÉNI: Mire a csirkepörköltöt hordják, ott leszünk.

8.

BABIKA: Elment a kedvem a játéktól.

IRMA NÉNI: A férfiak mindig beleköpnek a levesbe. Egyet sem szabad sajnálni vagy kímélni közülük. Mind oly alkalmas, mint a vak a tetűfogásra. Gyere, menjünk egy ajtóval arrébb. (A másik szoba felé indul.) Odakint elfogyasztják a lakodalmas ebédet, a menyasszony meg még mindig magát ciceréli.

BABIKA: Ki jönne még ide? Nagyapa, Pali, apósom: mind a vendéget fogadja.

IRMA NÉNI: Attól még jöhet ide valaki. Gyerünk. Nyugodalmasabb a hátulsó szobában.

BABIKA: Ugyan, ki jönne még?

IRMA NÉNI: Akire te is gondolsz. Jobb, ha nem talál itt.

BABIKA: Nem gondolok én senkire.

IRMA NÉNI: Misire sem?

BABIKA: Vele csakugyan nem ártana még esküvő előtt szót váltani.

IRMA NÉNI: Csak nem hagynád ott Palit az utolsó pillanatban a tróger Bagyinszki fondorlatai miatt.

BABIKA: Ha szívem nem Palihoz húz, akkor ma Misivel megyek az anyakönyvvezető elé. Én nem cserélgetem a vőlegényeket, mint Szaros Pista a tisztá alsóneműt.

IRMA NÉNI: Végre egy szép mondás tőled! Hadd csókollak meg érte. (Csókot cuppant Babika arcára.) Olyan falusi lány lesz belőled maholnap, mint a sicc.

BABIKA: Lenne egy kis tisztáznivalóm Misivel.

IRMA NÉNI: Úgy ne járj, mint Gecse Margit. Az is a lakodalmát ülte, amikor egy szomszéd falubeli legény kihívta egy szóra. Csakis egy szóra. Azóta hat gyereket szült annak a legénynek a Dunántúlon. Az ura még mindig hazavárja. Csak hát Margitnak sem írni, sem valóni és újból házasodni nincs ideje a sok apró pulyától. (Mindketten felszabadultan nevetnek.)

Ján Ponicán

Emlék

Elöttem lépked ő, sodrát rá víz veti.
Meredt fehér sugár: minden hullám-zuhany.
Amint ott lépked, a dühödtt ár elnyeli:
Mint élő telehold, hullám rá úgy zuhan.

Ott áll a tó fölött. Terül a szirteken
teknőcként szét az árny, ezüst rönkön tova.
Mint fehér szárnyat, ő nyújtózva kart emel
feje teste fölé, fölnyúlva, mint a fa.

Igy láttam: szemben a hullámmal lépkedett.
Állt, várt, játszadozott, mint villó, testesült
Istennő, földiek érzésivel tele.
Szerelmi kihívásra a vízből fölmerült.

Jánosy István fordítása



Stefan Atila Brezány Salgótarjáni emlék

Lábra a fiút fölemelik
égbolt rózsaszín keblei.
Zománcot hajnalesillagig hoztak,
látni mutatták
az est tükröző szívárványait.
Nem sejtettem: a sok kemény szétfodrozta
a költői rezdülés köreit.

Szirkás éjek tárták ki az ifjúságot.
Meghomályosult kohász-szemek
igéket plántáltak új látványok
dagálya közepett:
kútfőknél új élő vizet keresni,
mik szív-csöngést dalba váltanak.

Az iskolatáblák árnyékát
fekete por veri föl.

Bánya, huta izzása bennem főtt.
Vörös éjek szeretetével
ébreszt képzelőerőt
József Attila csillaga,
emlékeket víz kezében.

Jánosy István fordítása

Vladimir Holan Érverés

Hogy a zöld lomb eltűnt s nincs tovább,
nem a véget-érő sétány vétke.
Visszatérhettünk volna! Ámde
semmiképp sem tehattük, hiszen
nem a szövetekezés, hanem az egybefonódás
választ itt széjjel mindent. Ime,
kiértünk a sivatagba...

Veres János fordítása

Szepesi József

Meseutazás

Útrakészen a kocsi,
Meseországba megyünk,
Meseföldön, mesevár
meseurai leszünk.

Vár ránk ott sok meseszép
mesepompa, kényelem.
(Lámpánk lesz a Napsugár,
udvarunk a végtelen.)

Mesetrónon trónolunk,
meseföldi mesevár
mesepompás rejtekén
mi leszünk a mesepár.

Útrakész vagy? Indulunk,
Meseországba megyünk,
Meseföldön mesevár
meseurai leszünk.

Ha begyullad a motor...